

Vzpomínka na entomologa Zdeňka Kolečku

Ing. Zdeněk Kolečka se narodil 3. února 1929 v Neveklově. Již od dětství měl zájem o přírodu a přírodniny – sbíral nerosty, lisoval rostliny do herbáře, chytal hmyz. Záhy se s rodiči přestěhoval do Prahy, na Královské Vinohrady, kde v letech 1935–43 vychodil obecnou a měšťanskou školu. V r. 1943 se začal učit zahradníkem u Státní správy zámku Troja pod laskavým vedením vrchního zahradníka Ferdinanda Synka. V letech 1945–50 byl studentem Státní vyšší ovocnicko-vinařské a zahradnické školy v Mělníku, na které maturoval. Od r. 1951 do r. 1953 vykonával základní vojenskou službu. Po několikaleté osvětové práci s mládeží a v kultuře nastoupil r. 1959 jako technický asistent pro obor zemědělské entomologie na katedru ochrany rostlin Agronomické fakulty Vysoké školy zemědělské v Praze (nyní Česká zemědělská univerzita, obr. 1), kde působil až do odchodu do penze v r. 1989. V letech 1963–68 zároveň na Agronomické fakultě VŠZ i studoval a získal titul zemědělského inženýra.

K vážnému a trvalému zájmu o entomologii jej přivedly fejetony Jana Obenbergera v předválečném časopise Naší přírodou. Začal se věnovat broukům, jejichž první sběry prováděl v době studií v okolí Prahy. Posléze rozšířil svůj zájem a vykonal řadu sběratelských cest po území dnešní České a Slovenské republiky (obr. 3). Při studiu, sběru a faunistickém průzkumu Čech, Moravy a Slovenska v průběhu let nashromáždil obsáhlou dokladovou sbírku brouků.

Členem Československé společnosti entomologické (ČSE) se stal r. 1947 a po několikaletém přerušení členství znovu r. 1969. V r. 1979 začal pro členskou základnu ČSE zpracovávat biografický slovník pod názvem Seznam biografii československých entomologů. Časově velice náročná a rozsáhlá práce na tomto díle, jediném svého druhu u nás, trvala do ukončení všech hesel o žijících i zemřelých osobách od A až do Z více než 20 let. Jednotlivé díly slovníku byly postupně publikovány v časopise Zprávy Československé společnosti entomologické při ČSAV a následně v časopise Klapalekiana.

Ani v důchodu s badatelskou činností nepřestal (obr. 4). Stále se věnoval zejména historii české entomologie, ale i ochraně rostlin. Zpracovával biografické články a historické studie pro různé instituce, spolupracoval s časopisy jako Dějiny věd a techniky nebo Rostlinolékař. Od r. 1998 se podílel na přípravě životopisných hesel českých přírodovědců s oddělením Biografického slovníku českých zemí Historického ústavu AV ČR. O osobnostech české entomologie (např. Emanuelu Lokayovi nebo Janu Roubalovi) publikoval v 70.–90. letech také několik článků v Živě.

Kromě přírody miloval Zdeněk divadlo. Jako člen ochotnického divadelního klubu ztvárnil mnoho rolí a coby člen komparzu hrál i v několika známých filmech –

1 Denní chleba entomologa – Zdeněk Kolečka při preparaci nasbíraného materiálu. Konec 50. let 20. století. Foto z rodinného archivu

2 Skleněná plastika s motivem ploskoroha, kterou obdržel laureáti Ocenění České společnosti entomologické. Foto P. Šípek
3 Drobný střevlíček *Tachyura (Sphaerotachys) haemorrhoidalis* byl pro tehdejší Československo objeven Z. Kolečkou u Levic na Slovensku v r. 1971. Jeho prvná zpráva pak publikovali Jan Pulpán a Karel Hůrka v r. 1984. Foto T. Kopecký
4 I ve vysokém věku byl stále aktivní a pokračoval v práci (7. ledna 2014). Foto B. Hengelová

v r. 1956 si např. zahrál s Rudolfem Hrušínským ve filmu Dobrý voják Švejk roli pána, o kterého rozbijí obraz. Obdivoval Jana Wericha. Měl velmi rád humor, o čemž svědčí i fakt, že shromažďoval vtipy, v nichž vystupují zvířata. Jeho sbírka byla r. 1977 vydána tehdejším Lidovým nakladatelstvím jako 40. díl série Anekdoty s nímou tvářív nákladem 50 tisíc výtisků.

V rámci svého pracovního života na VŠZ byl Zdeněk mnohokrát oceněn, např. 3. února 1989 obdržel od VŠZ čestné uznání a pamětní medaili za dlouholetou úspěšnou vědecko-výzkumnou a společensko-prospěšnou činnost, 28. března 1989 mu byl udělen titul Zasloužilý pracovník resortu školství. Uznání také získal za entomologickou činnost, když byl 22. listopadu 1997 zvolen čestným členem ČSE. Od 16. října 2020 byl i čestným občanem města Neveklov. Poslední ocenění si již bohužel nepřevzal osobně. Za zmíněný Seznam biografii československých entomologů mu bylo uděleno Ocenění ČSE (obr. 2). Předání se mělo uskutečnit na výměnném dni ČSE dne 21. října 2023, ale kvůli jeho zdravotním potížím již nebylo možné. Zdeněk Kolečka naposledy vydechl 28. října 2023 v Praze ve Viničné 9, tedy jen několik desítek metrů od sídla ČSE ve Viničné 7.

Většinu života zasvětil bádání v entomologickém světě a shromažďování, třídění a předávání informací a zkušeností nejen okruhu svých blízkých, přátel a známých, ale i široké veřejnosti. Jeho nedostižné biografické dílo zůstane věčným odkazem usilovné práce.